

АНОТАЦІЯ

Ощепков М. О. Творча взаємодія композитора і виконавця на прикладі альтових творів Євгена Станковича – кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Кваліфікаційна наукова праця, наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»). Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Міністерство культури та стратегічних комунікацій України. Київ, 2025.

Зміст анотації.

Мета наукового обґрунтування творчого мистецького проєкту – розглянути механізм творчої взаємодії композитора і виконавця в альтових творах Євгена Станковича. Адже саме ця взаємодія виявилася одним із ключових факторів еволюції альтового мистецтва, а зрештою продовжує ним залишатися і сьогодні. Оскільки альт як сольний інструмент довгий час знаходився на маргінесі сольного виконавства і розглядався виключно як оркестровий та ансамблевий інструмент, то більшість композиторів не наважувалися писати для нього сольні твори, маючи сумніви у його потенціалі та найголовніше – у потенціалі самих виконавців. І дуже часто самі виконавці-альтисти мали проявляти ініціативу у спілкуванні з творцями музики – своїм виконавським мистецтвом, а нерідко і прямими зверненнями заохочуючи композиторів до створення нових альтових опусів. Саме так було і у випадку з альтовими творами Є. Станковича.

Перший розділ наукового обґрунтування творчого мистецького проєкту містить три підрозділи. Розглядається яким чином творчість Є. Станковича представлена в контексті вітчизняної музикознавчої думки, жанрова парадигма альтового доробку композитора і механізм творчої взаємодії композитора і виконавця в історії альтового мистецтва загалом.

Другий розділ складається з чотирьох підрозділів. Він є ключовим і присвячений безпосередньо альтовим творам Є. Станковича, розташованим в хронологічному порядку: Концерту № 1 для альту з оркестром, «Гірській легенді» для альту і фортепіано (або камерного оркестру), Симфонічного концерту для альту і симфонічного оркестру № 2 та Камерній симфонії № 15 для сольного альту та камерного оркестру. Наводяться факти стосовно історії створення опусів, їх подальшого концертного життя, аналізуються особливості композиції та драматургії представлених партитур. Саме у цьому розділі у повній мірі розкривається механізм взаємодії композитора і виконавця в альтових творах Є. Станковича.

Наукова новизна дослідження полягає в наступному:

Вперше у сучасному українському музикознавстві системно розглядається творча взаємодія композитора і виконавця на прикладі альтових творів Є. Станковича із залученням ексклюзивних фактів (безпосередньо від самих виконавців) стосовно історії створення та перших виконань запропонованих для дослідження творів, зокрема Концерту № 1 для альту з оркестром та «Гірської легенди» для альту і фортепіано (або камерного оркестру).

У виконавсько-практичному аспекті віднайдено засоби художнього втілення представлених у дослідженні творів у живому концертному виконанні.

Ключові слова: альт, інструменталізм, композиція, українська музика, виконавство, творчість Євгена Станковича.

SUMMARY

Oshchepkov M. O. Creative interaction between composer and performer on the example of Yevhen Stankovych viola works – Qualifying scientific work in the rights of a manuscript. Scientific substantiation of a creative art project for obtaining the degree of Doctor of Arts in specialty 025 «Musical Art» (field of study 02 «Culture and Arts») – P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine. Ministry of Culture and Strategic Communications of Ukraine. Kyiv, 2025.

Abstract content

The aim. The purpose of the scientific substantiation of the creative art project is to consider the mechanism of creative interaction between composer and performer in Yevhen Stankovych viola works. After all, this interaction was one of the key factors in the evolution of viola art, and ultimately continues to be so today. Since the viola as a solo instrument was on the margins of solo performance for a long time and was considered exclusively as an orchestral and ensemble instrument, most composers did not dare to write solo works for it, having doubts about its potential and, most importantly, about the potential of the viola performers. And very often, the viola performers themselves had to show the initiative in communicating with them – with their performing art, and very often with direct appeals, encouraging composers to create new viola music. This was also the case with the Y. Stankovych viola works.

The first chapter of the research contains three subsections. It examines how the work of Y. Stankovych is presented in the context of Ukrainian musicological researches, the genre paradigm of the composer's viola output and the mechanism of creative interaction between the composer and the performer in the viola art history in general.

The main second section consists of four subsections. It is dedicated directly to the Y. Stankovych viola works arranged in chronological order: Concerto № 1 for viola and orchestra, «The mountain legend» for viola and piano (or chamber orchestra), Symphony-Concerto for viola and symphony orchestra

№ 2 and Chamber Symphony № 15 for solo viola and chamber orchestra. Facts are given there is regarding the history of works, their subsequent concert life, the features of the composition and dramaturgy of the presented scores. The mechanism of interaction between the composer and the performer in the Y. Stankovych viola works is fully revealed in this section.

The scientific novelty of the research lies in the following aspects:

For the first time in modern Ukrainian musicology, the creative interaction of the composer and the performer is systematically considered on the example of the Y. Stankovych viola works with the involvement of exclusive facts (directly from the performers themselves) regarding the history of creation and the first performances of the works proposed for the study, in particular Concerto № 1 for viola and orchestra and «The mountain legend» for viola and piano (or chamber orchestra).

In the performance-practical aspect, it has been found the means of artistic embodiment of the presented in our study works in a live concert performance.

Keywords: viola, instrumentalism, composition, Ukrainian music, performance, Yevhen Stankovych works.

Список опублікованих праць

Основний зміст та висновки наукової праці представлені у двох наукових публікаціях (статтях) та тезах у наукових фахових виданнях України:

1. Ощепков М. О. «Гірська легенда» для альту і струнних Є. Станковича : історія, композиція, драматургія / *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського* : науковий журнал / [ред.-упор. Д. Юник]. Київ : Видавничий центр НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2023. № 4 (61). С. 108– 120.

2. Ощепков М. О. Альтові концерти Євгена Станковича : взаємодія композитора і виконавця / *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського* : науковий журнал / [ред.-упор.

Д. Юник]. Київ : Видавничий центр НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2024. № 4 (65). С. 98– 111.

3. Ощепков М. О. Альтові твори Євгена Станковича : співпраця композитора і виконавця / Збірка тез за матеріалами XXIV Міжнародної науково-практичної конференції «Молоді музикознавці» у рамках VII Міжнародного науково-творчого проекту «Сучасне музикознавство та виконавство : від теоретичного дискурсу до виконавської практики». Київ, 2025. С. 72–73.

Інформація про апробацію результатів дослідження

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту обговорено на засіданнях кафедри струнно-смічкових інструментів та кафедри теорії музики. Матеріали дослідження викладені в доповідях на міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях:

1. Ощепков М. О. «Гірська легенда» для альту і струнних Євгена Станковича : історія, композиція, драматургія : доповідь / Програма Міжнародної науково-практичної конференції «Феномен струнно-смічкового виконавства у науково-педагогічному і культурно-мистецькому просторі України» (м. Київ, 15–16. 11. 2023 р.).

2. Ощепков М. О. Жанр альтового концерту у творчості Євгена Станковича : доповідь / Програма восьмої міжнародної науково-практичної конференції «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях» (м. Київ, 7–9. 11. 2024 р.).

3. Ощепков М. О. Альтові твори Євгена Станковича : співпраця композитора і виконавця : доповідь / Програма XXIV Міжнародної науково-практичної конференції «Молоді музикознавці» (м. Київ, 28–30. 03. 2025 р.).

Апробація творчого мистецького проєкту

За темою творчого мистецького проєкту виконано наступні альтові твори Євгена Станковича:

- «Гірська легенда» у версії для альту і фортепіано;
- Симфонія-концерт для альту та симфонічного оркестру (авторське перекладення для альту та фортепіано).

Концерт відбувся 11. 04. 2024-го року в Залі імені академіка О. С. Тимошенка НМАУ імені П. І. Чайковського в рамках творчого мистецького проєкту «Творча взаємодія композитора і виконавця на прикладі альтових творів Євгена Станковича». Солісти: Максим Ощепков – альт, Олександр Свет – альт, Маргарита Архімович – фортепіано;

- Г. Ф. Гендель Сарабанда для скрипки та альту;
- Й. С. Бах Бранденбургський концерт № 6;
- Ф. Шарвенка Соната для альту;
- З. Алмаші «Пісня Сари та її банди: Танго»;
- Є. Станкович «Гірська легенда» у версії для альту і фортепіано.

**Творчий мистецький проєкт аспіранта творчої аспірантури
Максима Ощепкова «Творча взаємодія композитора і виконавця на
прикладі альтових творів Євгена Станковича»**

- Є. Станкович Симфонія-концерт для альту та симфонічного оркестру (авторське перекладення для альту і фортепіано);
- Г. Зітт «Albumblätter».

Концерт відбувся 04. 09. 2025-го року в Залі імені академіка О. С. Тимошенка НМАУ імені П. І. Чайковського. Солісти: Максим Ощепков – альт, Данило Крес – фортепіано.